

Index Initialis.

<i>Exponi Nobis nuper .</i>	47. 89. 147. 242	<i>Nuper pro parte .</i>	62
<i>Exposcit debitum .</i>	220. 272	<i>Nuper volentes .</i>	310
<i>Ex superna .</i>	249		
G			
<i>Gloriosus in Sanctis .</i>	346	<i>Officii nostri .</i>	159
<i>Gratum Deo .</i>	42	<i>Onus pastoralis .</i>	79
I			
<i>Illius , per quem .</i>	315	<i>Pastoralis officii .</i>	124
<i>Illius , qui .</i>	217. 267	<i>Pastoris aeterni .</i>	311
<i>Illius vices .</i>	132	<i>Piis fidelium .</i>	349
<i>In Apostolici .</i>	194	<i>Postquam divina .</i>	343
<i>Incumbentia Nobis .</i>	336	<i>Placuit intelligere .</i>	74
<i>Ineffabilis divina .</i>	342	<i>Præclara charissimi .</i>	287
<i>In eminenti .</i>	172	<i>Pro injuncta Nobis .</i>	70
<i>Initio nostri .</i>	207		
<i>Injunctum Nobis .</i>	236. 319	Q	
<i>In multis depravatis .</i>	308	<i>Uniam nulli .</i>	69
<i>In Sacra B. Petri .</i>	363		
<i>In Sancta B. Petri .</i>	44	R	
<i>In superna .</i>	96	<i>Rationi congruit .</i>	17. 25. 112. 259
<i>In suprema .</i>	100	<i>Regimini militantis .</i>	185
<i>Inter ceteras .</i>	325. 340	<i>Religionis zelus .</i>	73
<i>Inter curas .</i>	118	<i>Romani Pontificis .</i>	149. 152. 206. 229
		<i>Romanus Pontifex .</i>	48. 85. 105. 182. 241. 279. 333.
L			
<i>Licet ab initio .</i>	211	S	
<i>Licet a diversis .</i>	278	<i>Sacra Religionis .</i>	102. 299
<i>Licet debitum .</i>	243	<i>Sanctissimus Dominus .</i>	1. 306. 330. 341. 354
<i>Licet ea .</i>	261	<i>Sanctissimus in Christo .</i>	64. 111. 119. 191. 306. 342
<i>Licet Ecclesiarum .</i>	214	<i>Satis , & plus .</i>	2
<i>Licet ex juris .</i>	324	<i>Si diffusis .</i>	146
<i>Licet nuper .</i>	191	<i>Superioribus mensibus .</i>	145
<i>Licet potestatis .</i>	155	<i>Super universas .</i>	69. 359
<i>Licet variæ Constitutiones .</i>	85	V	
M			
<i>Meditatio cordis .</i>	235	<i>Vestrum Ordinem .</i>	76
<i>Meritis devotionis .</i>	303	<i>Videntes Ecclesiastici .</i>	302
<i>Monet Nos .</i>	7	<i>Vota , per que .</i>	103
N			
<i>Non sine animi .</i>	139	<i>Ut electionis .</i>	227
<i>Nuper fel. rec .</i>	35	<i>Ut exactio ,</i>	330
<i>Nuper postquam .</i>	170		

HADRIA-

HADRIANUS VI. PAPA CCXX. ANNO DOMINI MDXXII.

Hadrianus Tituli SS. Joannis , & Pauli Presbyter Cardinalis , & Episcopus Dertusensis absens , & in Hispania degens electus est in Summum Pontificem die 9. Januarii 1522. qui retento priore nomine Hadrianus VI. voluit appellari. Romam maritimo itinere proficiscens , Urbemque ingressus die 30. Augusti anni ejusdem , sequenti die coronatus est. Sedit in Pontificatu annum I. Mens. VIII. dies VI. temporibus Caroli V. Regis Romanorum , & unum Willhelmu Enchavordium in Cardinalium Collegium cooptavit. Obiit die 14. Septembris anno 1523. & sepultus est ad S. Petrum , ex qua Basilica in Ædem S. Mariæ Theutonicorum ejus ossa translata marmoreo sepulchro consignata sunt . Vacavit Sedes Menses II. dies V.

I.
Declaratio , & revocatio concessionum Jurispatronatus , & presentandi ad beneficia Ecclesiastica , a Sede Apostolica , & ejus Officialibus ab anno primo Pontificatus Innocentii Pape VIII. citra factarum .
De hac materia notavi supra in ejusdem argumenti Constit. VII. Innoc. VIII. Tom. III. Par. III. fol. 203. Cum ab Apostolica .
ANCTISSIMUS Dominus Noster Dominus Hadrianus Papa VI. Accepit per Sanctitatem suam quod nonnulli Romani Pontifices ejus Prædecessores diversis personis Collegiis laicorum juspatronatus , ac facultates , & indulta presentandi , seu nominandi personas idoneas ad Ecclesias etiam Metropolitanas , Monasteria , & beneficia Ecclesiastica , Sæcularia , ac Regularia , ac Hospitalia , & alia pia loca ex tunc deinceps vacatura etiam interdum pro eorum hæredibus , & successoribus alias sub variis modis , & formis per diversas eorum literas in perpetuum , vel ad certum tempus reservarunt , & concesserunt , considerans quod per hujusmodi facultates , & indulta Romanus Pontifex sapius impeditur , quo minus personas qualificatas , utiles , & necessarias ad Ecclesias , & Monasteria promovere , ac de beneficiis Ecclesiasticis similibus personis providere , hospitalia quoque , & pia loca hujusmodi personis etiam utilibus , & Monasteriis , committere , & alias de illis disponere libere possit .

Bull. Rom. Tom. IV. Par. I. A §. 1. Ideo

1522. Revocatio edecisionis iurisdictionis, & presentandi, quoad beneficia electiva.

§.1. Ideo ut per Sanctitatem Suam, & Sedem Apostolicam liberius de personis benemeritis dictis Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis provideatur, & de illis ac aliis dignitatibus, beneficiis, hospitalibus, & piis locis huiusmodi disponatur, opportune providere volens, felicis recordationis Innocentii Papae VIII. Suae Sanctitatis Praedecessoris inhærendo vestigiis, omnes, & singulas reservationes, & concessiones iurisdictionis, ac facultates, & indulta praesentandi, seu nominandi personas huiusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Praeposituras, Dignitates, Personatus, Administrationes, Officia, Canoniciatus, & Praebendas, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, Saecularia, & Ordinum quorumcumque Regularia, qualitercumque qualificata, ac hospitalia, & alia pia loca, per Praedecessores, & Sedem Apostolicam, aut ejus Legatos, Nuncios, Executores, & Subexecutores ab anno primo Pontificatus ejusdem Innocentii Praedecessoris citra quibusvis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, ac aliis Principibus, & Personis, necnon Communitatibus, Universitatibus, Confraternitatibus, & Collegiis saecularium personarum, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis, existentibus, etiam ex motu proprio, & ex certa scientia, ac de potestate Apostolica plenitudine, aut etiam consistorialiter, & alias tam simpliciter, quam sub quibusvis conditionibus, & promissionibus, & alias quomodocumque, & qualitercumque, & ex quibusvis causis, praeterquam ratione ereptionis locorum, in quibus Ecclesia, Monasteria, & beneficia praedicta consistunt, ex infidelium manibus, & potestate, facta, & concessa, quorum omnium formas, & tenores eadem Sua Sanctitas haberi voluit pro expressis quoad Metropolitan., ac alias Cathedrales Ecclesias, & Monasteria, necnon Prioratus, & Praeposituras, ac alias dignitates Conventuales, & alia electiva, etiam si ii, quibus reservationes, & concessiones, facultates, & indulta huiusmodi facta, & concessa fuerunt, quascumque conditiones eis propterea quomodolibet impostas, & promissiones per eos propterea factas adimpleverint.

Et quoad no electiva, cum declarationibus positis.

§.2. Quo vero ad alia beneficia, & hospitalia, & pia loca huiusmodi, si illi, quibus reservationes, & concessiones, ac facultates, & indulta huiusmodi facta, & concessa fuerunt, ut praefertur, illorum occasione fructus proxime dictorum beneficiorum hospitalium, & piorum locorum ad medietatem unius anni valoris fructuum eorundem secundum communem estimationem de propriis eorum bonis non auerant, vel eorum Ecclesias, aut Hospitalia, & pia loca huiusmodi de novo fundamentaliter non edificaverunt, seu funditus non reedificaverunt, seu funditus non reedificarent aedificia in praesentiarum subsecuto non concesserunt, ac quorum augmentis aedificationis, reedificationis, & concessio-

nis respectiva probationem eos, qui tali iurepatronatus seu praesentandi, & nominandi directe, vel indirecte uti voluerint, eadem Sua Sanctitas teneri decrevit, etiam si conditiones, ad quas alias quomodocumque praemissis tenebantur, executioni demandatae fuissent, & in literis reformationum, & primo dictarum concessionum, seu facultatum, & indultorum huiusmodi cautum sit, quod dictum jus simpliciter, vel sub certis conditionibus, modis, & formis ex fundatione, vel dotatione pertineat, aut pertinere censeatur, vel perinde habeatur ac si ex fundatione, vel dotatione praedicta pertineret, & quod reservationes, primo dictae concessiones, facultates, & indulta huiusmodi revocari non possint, & clausula etiam derogatoriarum derogatoriae fortiores, efficaciores, & insolita in dictis literis pro illarum praeservatione desuper adjecta sint, illarum formas, & tenores pro expressis habendo, revocavit, cassavit, & annullavit, ac Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Praeposituras, Dignitates, & beneficia huiusmodi ad eorum primaviam naturam, praemissis non obstantibus reduxit. Decernentes irritum & inane.

Placet, publicetur, & describatur. Acta, & publicata fuit supradicta Regula Romae in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicae 1522. die vero nona Mensis Decembris, Pontificatus praesentis SSmi D. N. Papae Anno I.

II.

Hortatur Fridericum Saxoniae Ducem, ut Martinum Lutherum haeresiarcham dimittat, ejusque relictis erroribus, Catholicam fidem sequatur.

Errorum autem ipsius Martini, ipsorumque & ipsius damnationes, habes supra in Leonis X. Constit. XLIV. Exurge fol. 487. & Const. seq. fol. 493. Tom. III. Par. III.

HADRIANUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Dilecte fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Satis, & plus quam satis sustinimus, dilecte in Christo, si forte Dei pietas tuam animam dignetur invadere, ac dare poenitentiam ad cognoscendum veritatem, ut resipisceres a diaboli laqueis, a quo captivus detineris. Novimus te paterno monitum a fel. rec. Praedecessore nostro, ut a te separantes perniciem illam Christianae Religionis Martinam Lutherum, & cum jam toti Orbi manifeste essent scelestissima machinationes illius, speravimus, & te ad cor poenitus reverfurum.

§.1. Sed quoniam expectavimus uvae, & ecce quia frustra conflagavit conflator, malitia enim tua non sunt consumpta, coegit nos miseratio tua, coegit paternus amor, quo te, & subditos Saxones in Domino semper

Papae subscrip. Pub. P. An. I. die 9. Dec.

Leo X. monuit Ducem Saxoniae, ut Martinum dimitteret.

Ille vero magis reprobus factus est. Ideo Pontifex iste multis rationibus hortatur, ut resipiscat.

Saxones commendantur fideles, & propterea Gregorius V. natione Saxo, creavit Ducem Saxoniae electorem Romanus Imperator.

per sumus prosequuti, salutaribus, & paternis monitis adhuc convenire, ut vel tandem resipiscatis, antequam plane in vos conveniat, quod mox subdit Propheta: Argentum reprobum vocate vos, quia Dominus projecit eos.

§.2. Et quid dicemus vobis, quam quod Galatis suis Paulus: O insensati, quis vos fascinavit veritati non obedire? Currebatis bene. Interrogate patres vestros, ac dicent vobis: majores vestros, & annuntiabunt vobis. Quod ab ea etate, quo uno eodemque tempore vixere Hadrianus Rom. Pont., & Carolus ille Magnus Imperator, Saxoniae fidei plantatores, ad nostra usque, & carissimi in Christo filii nostri Caroli tempora, & avi, & proavi vestri, atque adeo Saxones omnes, semper habiti estis veluti pacis amatores, fidei propugnatores, & per omnia obedientiae pacifici filii, talesque, ut non immerito Gregorius V. natione Saxo, olim Romanus Pontifex, Saxoniam Ducem in Romani Imperatoris constituit Electorem. Quomodo ergo tam cito mutatus est color optimus? Cur tam facile transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi, in aliud Evangelium, quod non est aliud, nisi sunt quidam, qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi? Quis vineam Domini Sabaoth tam pulchre plantatam est demolitus? Certe exterminavit eam aper de sylva, & singularis ferus depastus est eam. Sed vae illud a vobis, a domesticis, & amicis, a cruciatu praecordiorum. Obsecramus te fili dilecte in Christo, leva oculos tuos in directum, & vide ubi sis prostratus.

Lutherus quoque malis inducat.

§.3. Considera quantam Ecclesiae Christi, tot malis undique circumvallata, ac pene oppressa, pro opera, qua illi subvenire debueras, cladem insuper intulisti. Oppugnatoris ab infestissimo illo, ac potentissimo Christiani nominis hoste. Dissident intus principes Reipublicae Christianae, & in mutuum armati perniciem, cruentissimis inter se odiis conflantur, & in fraterna viscera ferum stringunt, ut vix ethnici inter se crudelius. An haec ita tibi visa sunt non satis gravia, nisi contritionem induceres super contritionem, nutriendi ac fovendi serpentem illum in sinu tuo, qui veneno linguae suae Ecclesiam, & terras infecit adeo, ut nunc pervenerit gladius etiam usque ad animam? Quanto autem plaris est anima, quam corpus, tanto gravius est praedictis omnibus horrendum illud, & plus quam tartareum, venenum, quo haesum, ac schismatum contagione tot myriades animarum interierunt, intereuntque. Ita tibi debemus omnes, quod nunc passim ab unitate Matris Ecclesiae recedatur. Quod avertatur vulgus indotum, ac bis mille praestigis, ac fascinacionibus retrahatur a fide, quam suxit ab ubere materno: Quod Basilicae sint sine plebibus, plebs sine Sacerdotibus, Sacerdotes sine debita reverentia, & sine Christo denique Christiani: Quod sacramenta fidei, non sacra, censeantur: Quod sanctuarium Christi, sanctum esse negetur: Quod dies festi festis Bull. Rom. Tom. IV. Par. I.

frustrentur solemnibus: Quod moriantur homines in peccatis suis, rapiantur animae ad tribunal terrificum, nec poenitentia reconciliati, nec sacra Communionem muniti: Quod pulcherrimus ille Tabernaculi ordo confusus sit, & pro Christiana pace, ac tranquillitate ad rebellionem, ad rapinas, ad caedes, ad incendia, cum magno ac manifesto Christianae Reipublicae discrimine, veluti classico pallum excitati. Pro quibus egregiis tuis in Ecclesiam Christi meritis, quo te praemio, immo quo non supplicio dignum censebimus? At dices forte, Serpens me decepit. Dignam certe recepisti mercedem, qui illum nutritivum in sinu tuo. Sed itane stultus es, ac sine corde, ut in eis maxime rebus, in quibus errare, damnari est: uni homuncioni cooperto peccatis, quam tot sanctissimis ab initio Patribus, qui in lege Dei meditati sunt die ac nocte, & quam tot univertalibus Conciliis, adversus quae impudens os illud velut sepulchrum patens, se aperire non erubescit, sancta denique, & Catholica Ecclesia, cuius ritum, consuetudinem, & decreta, a temporibus Apostolorum ad nos usque inviolabiliter observata, unus iste sacrilega temeritate damnare praesumit, plus credere poteris? O caecam dementia, ac plusquam Judaicam caecitatem. At fortassis hoc tibi imposuit, quod veterator ille Martinus, & ejus sequaces, de capitulis scripturarum visi sunt sua conformare. Et quis tandem haereticorum ita non fecit: An non ne sunt veteris serpentis astutiae, qui hac veluti esca obducto hamo, miseris animabus mille technis, & verutis semper est insidiatus, quippe, quo angularem infringeret vere fidei lapidem, ac Christianam scinderet unitatem, in scripturarum agrum, suum seminare semen, & perverfam scripturarum intelligentiam, jam pridem est aggressus? Cum itaque maxime semper pars Ecclesiarum, imperita turbata sit, & vix unus reperitur aut alter, qui spiritualibus oculis de scripturarum intelligentia digne valeat judicare: siquidem librum signatum legimus, quem solus Leo de Tribu Juda dignatus est aperire, ac solvere signacula ejus: quae tandem est ista diabolica excecatio, uni carnali homuncioni, semper eructanti crapulam & potum, quam reliquo Orbi universo, quam tot spiritualibus patribus, quorum voluntas semper fuit in lege Domini, qui vite sanctimonia, ostensione spiritus, ac virtute, glorioso denique martyrio suam doctrinam comprobaverunt, in scripturarum intelligentia plus te fidei habere potuisse? O caecitatem novam, & inauditam! Unus apostata tibi potius persuadere, se fessisse priores univertales, errare posteros, & in solum se, & quos decepit, pervenisse Regnum Dei, pervenisse totas miserationum Dei divitias, ac gratiam universitatis? Et quid non dicimus cum Propheta: Heu, heu, heu Domine, ergo ne decepsisti populum tuum? Quin potius, cur non deviatistis secundum Apostolicum praecceptum) quaestionibus ac pugnis verborum, ex quibus oriuntur invidia, contentiones, blasphemiae, suspensiones male, confutationes hominum.

mente corruptorū, & subvertunt corda audientium, ex operibus suis, juxta Dominicam designationem, studuistis cognoscere filium prophanum istum, qui ad vos venit primum in vestimentis ovium, lupus intrinsecus rapacissimus? Siquidem non ex foliis, non ex floribus, sed ex fructibus arbor cognoscenda erat.

Lutheri furor & immanis audacia.

§.4. An non manifesti sunt nequissimi fructus ejus? Siquidem sacrilegus hic adversus Deum, Imagines sacras, atque adeo ipsam Crucem Christi, sceleratis manibus confringere, & pollutis conculcare pedibus non formidat, contra Sacerdotes Dei furore impio temerarie debacchans, non definit laicos, ad lavandas sibi in eorum sanguine manus, sedulo concitare: Ecclesiam Christi paricidalibus armis oppugnans, hoc agit assiduo, ut suffocentur homines in peccatis suis: hoc unum elaborat, ne divina misericordia suis sacramentis, quæ peccatorum remedia efficacia esse voluit, vulneratos in Ecclesia sua curet. Ita enim ea sustulit universa, aut hæreseos sue pestifero infecit veneno, ut toxicum magis requirat, quam animarum medicinas.

Lutheri improba mandata.

§.5. Præcipit suis, ne indignanti Deo quis satisfaciat, ne jejniis, orationibus, lamentationibus peccata redimat, ne ostia illa placens Deo, corpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi a Sacerdotibus offeratur quotidie pro peccatis nostris. Vota decet non reddere Domino Deo suo. Et cum ipse sit apostata, ac professionis suæ defertor, ut plurimos sui faciat similes, sancta illa Deo vasa pollere non veretur, consecrataque Christo Virgines, & vitam Monasticam professas, extrahere a Monasteriis suis, & mundo, immo diabolo, quem semel abjuraverunt, reddere. Quod in veteri lege in umbraticis Sacerdotibus Dominus non tulit, quod ethnici Idolorum suorum flaminibus omnes sunt abominati, Christi Sacerdotes etiam vilissimis copulat meretricibus. Sanctos Patres illos, quorum vita & doctrina illustravit universum mundum: non solum debito honore non prosequitur, sed multo quam Cain scelestius despicit, deridet, contemnit, insectatur.

Lutherus Concilii detrahit, & licentiosam vitam inducere tentat.

§.6. Sacrosanctis omnibus universalibus Conciliis impudenti ore palam contradicit, ac sacrilega lingua detrahit, libertatis specie, licentiosam quandam, nullis restrictam legibus, ac fere ferinam, inducere conatur legem. Unde & exlex homo, contemptor, ac violator legum omnium, in tantam erupit mentis vesaniam, ut sanctissimorum Patrum decreta, & Ecclesiasticos canones igne publico concremare non formidavit. Et breviter, Christianam veritatem, omnem rerum ordinem, pulcherrimam denique Ecclesie faciem, à Christo, ab Apostolis, Apostolicisque viris, ac sanctissimis Patribus ab initio constitutam, unus hic post tot centenos annos discindere, invertere, ac deformare molitur.

Lutherus asserere se esse alterum Danielem.

§.7. Quod si nondum satis etiam inter noscis de Christiano magisterio, an de Antichristi spiritu ista proficiantur, si ita faci-

navit te prestigator ille, ut credere possis unum hunc perfidissimum apostatam, veluti alterum Helisæum habere duplicem spiritum Helix, aut alterum esse, quem se jactitat, Danielem, in quo sit spiritus amplior, & intelligentia scripturarum major, quam in omnibus olim sanctissimis illis doctissimisque viris, quam in Sacrosancta Ecclesia Catholica, quid est te uno cæcius? Aut si jam ex fructibus arborem cognoscens, in errore persistis tamen, quid te miserius?

Lutheri sermo iniquissimus.

§.8. Sed esto, transfiguratus sit coram te Satanas ille in Angelum lucis, & quæ manifesta sunt opera carnis ac diabolica, spiritus esse & Christi opera, venenata sua facundia persuadere poterit, nunquid non ubique, vel hoc ipso prodidit, cuiusnam spiritus sit, quod omnis ejus sermo amarus est, virulentus, arrogans, ac maledicentissimus, nusquam non scatens conviciis, blasphemis, ac scommatibus plusquam venenatis, adversus omne Christianæ pietatis, modestiæ, mansuetudinis ac benignitatis officium? Numquid ita docuit Paulus, cujus se jactitat spiritum habere, cum nulla ejus extet epistola, quæ non pacem & unitatem, ac alias id genus virtutes redoleat? An non Romanos suos hortatur in Domino, ut in caritate fraternitatis se diligant, invicem se sententur, quæ sunt pacis, & quæ ædificationis custodiant? Corinthios an non testatur, se docere in Ecclesiis, Deum, non dissensionis, sed pacis Deum esse? Et breviter, numquid non ubique clamat, ubique docet Evangelica illa tuba, ut digne ambulemus in omni humilitate ac mansuetudine, cum patientia supportantes invicem in caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, utque deponamus omnem iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem? Quo igitur pacto maledicentiam, amaritudinem, iram, indignationem, blasphemiam, inflationem, jactationem, quæ ita huic peculiaris sunt, ut illa Paulo, ac illius Discipulis universis, qui mitis est ac humilis corde: non Paulini, non Christiani, sed diabolici spiritus esse certissima judicia, vel cæco non clarissime appareat?

Lutherus ex sermone cognosci potuit valde perdidit.

§.9. Ex verbis illius, quomodo non intellexisti, Christum in corde suo, an vero Antichristum haberet, secundum quod ipsa veritas in Evangelio ait: Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? De abundantia enim cordis, os loquitur. Et cum scriptum sit, quod maledici regnum Dei non possidebunt: Item cum in Evangelio dicat Dominus: Quicumque dixerit, fratri suo racha, reus erit Concilio: Qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ incendio.

Lutherus Sacerdotes, ac Romanum Pontificem in sermonibus suis lacerabat & insectabat.

§.10. Illumne esse Antichristi Apostolum, cuiquam obscurum esse poterit? Qui non modo Sacerdotes Dei, sed & Principem Sacerdotum, Petri successorem, Jesu Christi in terris Vicarium, tam nefandis infamibusque nominibus, tam inauditis contumeliis, conviciis, ac blasphemis, nusquam non lacerat, discerpit, & insectatur, ut ea commemorare pudica refugiat lingua, & audire

dire

dire horreant aures castæ. Qui Apostolicam Cathedram, in qua præsedet caput Apostolorum Petrus, cui præfuerunt tot Sancti Pontifices, quam Ecclesiam principalem, unde sit exorta unitas Sacerdotalis, Sanctus ille, & gloriosus Martyr Cyprianus non dubitat asserere, impio ac pestilenti ore Cathedram pestilentiam, Antichristianam, diabolicam, & si quæ potuit excogitare nefandiora, toties appellare non cessat. Qui scholas Christianas, quæ tam multos doctissimos sanctissimosque viros, tam egregias in Ecclesia Dei columnas nobis protulerunt, impudica lingua sua, lupanaria, Sodomas & Gomorras ubique vocare non verecundatur. Qui non satis habet, omnipotentis Dei Sacerdotes probris omnibus, conviciis, contumeliis, ac blasphemis horrendis, & inauditis, numquam non publice ac privatim insectari, quibusvis canibus viliores facere, nisi etiam laicos concitat ad lavandas sibi manus in sanguine ipsorum. Cum tamen quanto honore haberi velit Sacerdotes suos, maxime autem Principem Sacerdotum, idem ipse Dominus in Deuteronomio testatur est, dicens: Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & non lepram, & iudicium intra portas tuas videris verba variari, surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quæcumque dixerint, qui præsent loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. Qui autem superbia, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum de Israel: cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia. Et Samuel cum sperneretur a filiis Israel, an non dicit Dominus: Non enim te spreverunt, sed me, ne regnem super eos, manifeste ostendens, invisibilem se contemni, cum visibilem quis spernit Sacerdotem? Quare & Moses murmuranti adversus se populo respondit: Non adversus me murmurastis, sed adversus Dominum Deum vestrum. Quod si Leviticis illos Sacerdotes tanta honoris prærogativa præcellere voluerit Dominus, qui exemplari tantum ac umbra deserviebant cœlestium, in umbratico illo Tabernaculo sacrificiorum officia consummantes: quo tandem honoris loco eos haberi voluit, quibus tradidit claves Regni Cœlorum? tantamque tribuit potestatem, ut quæ ligarent super terram, ligarentur & in Cœlis, & quæ solverent super terram, soluta essent & in Cœlis: utque quorum ipsi dimitterent peccata, dimissa forent, quorum retinerent, forent & retenta? Qui non sanguinem hircorum aut vitulorum, sed Hostiam vivam, sanctam, immaculatam, Corporis, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi offerunt quotidie pro peccatis nostris, con-

ficiunt verbo suo, ac manibus tractant, & breviter sacramenta omnia, quibus hominibus vita salusque tribuitur animarum, suis perficiunt orationibus. Quanto, inquam, honore hos præcellere voluerit Dominus, quis tandem dubitavit, quod nec ipse tacuit in Evangelio, cum dicit ad eos. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit, & eum qui misit me? Et quid consequitur? Quod in eundem Christum blasphemus esset, & maledicus, qui Sacerdoti Christi blasphemaret aut malediceret. An non hoc primum mandatum in retributione, honora patrem & matrem, ut sis longævus super terram? Qui autem maledicit patri aut matri morte moriatur. Numquid ad carnales tantum parentes illud est referendum? Et num minus ad eos, qui nos in Christo regeneraverunt, per quos Christiani sumus, qui nobis peccata dimittunt, qui cœlestibus nos pascunt sacramentis? Quid si parentes? Numquid propterea eos, quos Dominus misit ante faciem suam, & ad quos dicebat: Quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, aut de Civitate, excutite pulverem de pedibus vestris: Amen dico vobis, tolerabilius erit terra Sodomorum, & Gomorrhæorum in die iudicii, quam illi Civitati. An non præcipit ita Apostolus: obedite præpositis vestris, & subiacete eis? Quod si malis, & peccatoribus non sit obediendum, quibus tandem? Quoniam si dixerimus, peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Ovis es, noli discutere pastorem: noli te iudicem Dei constituere, & Christi. An non ita præcipit Dominus in Evangelio, dicens: Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei, omnia quæcumque dixerint vobis, servate, & facite, si quæ autem fecerunt mala, facere nolite, manifeste significans, habere eos dignitatem, tametsi vitæ essent perditæ. Numquid idem Dominus, cum postea tempore passionis alapam accepisset a servo Sacerdotis, dicente sibi: Sic respondes Pontifici? adversus Pontificem quidquam dixit contumeliose? quin magis innocentiam suam asserens, & ostendens: Si male, inquit, locutus sum, exprobra de malo: sin bene, quid me cædis? An non & Paulus, cum cæderetur in Concilio iussu Ananæ, diceretque ad eum: Percutiet te Deus paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem, & contra legem iubes me percuti: Audiens ab adstantibus: Sic instimulas Sacerdotem Dei, maledicendo ipsum? tamen inane nomen, & umbram quandam Sacerdotis cogitans, expavit: Nesciebam, inquit, fratres, quia Princeps Sacerdotum. Scriptum est enim: Principi populi tui non maledices. Quo magis miramur, quod ex istis diabolici spiritus operibus, veluti fructibus nequissimis, arborem pessimam nondum cognovistis. Et quis tandem est ita hebes animo, ut non videat quo nunc prorumpant furiosissimi conatus istius, cum ut quisque est facinorosissimus, desperatissimus, aut perditissimus latro aut homi-

homicida, sub istius vexillis ac signis, conveniant? Ecclesiam jam Christi patricidalibus ac sacrilegis manibus, non clam, sed palam oppugnantes, consecrata Deo loca, templa & monasteria exurunt, & profanant. Christo dicatas Virgines, Sacerdotes Christi, & Monachos crudelissime persequuntur, Ecclesiarum bona diripiunt, & breviter, rapinis, latrocinii, caedibus, ac incendiis confundunt universa, excaecante nimirum eos justo Dei judicio, & in insaniam tam manifestam erumpere permittente, ut neminem jam latere possint scelestissimae machinationes istius. Atque hi, qui pestifera contagione ipsius infectos sese tandem cognoverunt, schismatico errore deposito, ac haeretico furore deserto, unitatis, ac veritatis domicilium fidei sanitate repetunt, inter quos, dilecte nobis in Christo Jesu, cum a te non ex postremis reverentibus ad salutarem matris sinum speravissimus, quem reverentem libenter & obvis excepissimus manibus, bona spe tandem nostra frustrati, videmus super petram induravisse te faciem tuam, videmus perniciem illam animarum Lutherum sub tuo patrocinio latitantem, super adhuc virus longe lateque spargere. Sed quoniam adhuc potens est Dominus Deus etiam de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ, antequam egrediatur, ut ignis, indignatio ejus, & succedatur, nec sit qui extinguat, ideo te sili dilecte in Christo obsecramus per viscera nostri Redemptoris Domini nostri Jesu Christi, per Christianam unitatem, per patriæ caritatem, per tuam denique ipsius, tuorumque salutem, miserere Ecclesie Christi, & tot jam malorum procellis undique exagitata ac pene oppressa tua maxime culpa, aliquando fer opem, miserere patriæ nostræ, quæ sinceræ olim fidei, eximie religionis, sanctæ sub jugo Domini ac religiose obedientiæ insigni præcellens gloria, perniciem istam religionis Christianæ, ac fidei, ac pietatis publicum hostem Martinum, in suis se peperisse ac fovisse visceribus, nunc erubescit. Miserere denique tui ipsius, tuorumque miserere seductorum Saxonum, quos, nisi respiscatis, & quidem cito, manet præsens & certa ultio Divina, quam neque in hoc seculo effugietis, neque in futuro. Hæc dicit Dominus Deus: Audi popule stulte, audi princeps qui non habes cor, qui habetis oculos, & non auditis: Me ergo non timebitis, & a facie mea non dolebitis? numquid non audistis, quæ fecerim in diebus antiquis? Legite scripturas, in quibus putatis vos vitam æternam habere, & invenietis, quam gravis semper fuerit, & quam terribilis Divina vindicta in illos, qui in populo Dei schismata concitaverunt. Numquid non legistis horribilem Divinam ultionem adversus Dathan & Abiron, quod multitudinem adversus Moysen concitavissent, quos dehincens sub pedibus terra, & aperiens os suum, deglutivit, & omnia quæ ad eos pertinerunt, ita ut descenderent viventes in infernum? Et adversus Core, quem eandem ob causam cum ducentis, & quinquaginta viris cœlestis flamma devoravit.

Quod si ob durius imperium fortassis, aut quorundam pastorum seu ignaviam, seu malitiam, schismata excitanda putatis, numquid non ex libro Regum audistis adeo indignatum fuisse Dominum adversus decem tribus filiorum Israel, & in omne semen eorum, ut dimoverit eos, & tradiderit in direptionem, donec projiceret eos a facie sua? Ob quam tandem culpam, nisi quod ob durius imperium Salomonis, & imprudentius arrogantiusque responsum Roboam Regis Hierusalem, scissæ fuerunt a tribu Juda & Benjamin? Quam præsens semper fuerit Dominus vindex Sacerdotibus suis, an non Saul ab Regio abjectus honore, & Ozias Rex Juda percussus lepra, propterea quod, quæ Sacerdotum erant, contra Sacerdotes Domini sunt ausi usurpare, sufficienti vobis potuerunt esse argumento? Et breviter. An, non omnes testantur historie, universos ultrice Domini manu infelici periisse exitu, qui in Christo Domini sacrilegas manus iniicere non formidaverunt? Contra autem, felicia omnia, & longam illis contigisse vitam, qui Christum in Sacerdotibus suis venerati sunt? Moveant ergo vos exempla aliorum, & cogitate quid vobis sit expectandum, qui venerabilem Dei chorum, in manus tentatis tradere profanas. Proinde quod Dominus per Moysen præcipit universo populo Israel, ut separarentur a Tabernaculis, Core, Dathan, & Abiron, nec tangerent quidquam quod ad eos pertineret, ne involverentur in peccatis eorum, & hoc & vobis, præcipue autem tibi dilecte fili, ejusdem Domini nostri auctoritate præcipimus, & obsecramus in Christo Jesu, ut separamini a Martino Lutero, auferatis a vobis petram illam scandali, neque tangatis quod illius est, ne & vos divina ultio involvat subito in peccatis illius. Expurgate quamprimum fermentum illud, quod reliquam fidei vestræ massam corrumpit, ut sitis nova conspersio, novaque creatura.

§. 11. Non dedigneris fili dilecte Paulum imitari, quem sicut vicisti in Ecclesia Dei persecutione, tam gravem animarum perniciem sub tuo nutriendis patrocinio, ita reversus ad Cor, effice ut omnes intelligant tuam conversionem, utque qui per te sunt scandalizati, in te rursus glorificent Deum. Maxime ante hoc præsta quamprimum, ut impurum os illud obstruatur, ut capuletur blasphema lingua, quæ contra Deum, ac Sanctos ejus loqui non cessat, & virus suum undique spargit. Et ut prophetis vos verbis admonemus, state super vias, & videte, ac interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & invenietis refrigerium animabus vestris. State, inquam, & doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci. Interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, per quam ambularunt patres vestri, quam demonstraverunt tot myriades Martyrum, docueruntque tot millia Confessorum, & ambulate in ea.

§. 12. Quod si a vobis impetraverimus, sicut, & sincere speramus, erit quod gaudea-

Hortatur Duceem Saxonie ut desinat ab Ecclesie persecutione, & Divam Paulum imitetur.

Pœnitia conversionis proponit.

Pœnitia impunitæ denunciatur.

D.P. An.I.

Ex Archivio Anglie Ricardus I. XIII. pag. 780.

Sæpe moniti Christiani Principes a Pontificibus, ut sepositis particularibus odiis contra Turcam converterent.

deamus cum Angelis de peccatore penitentiam agente, & perditam ac rursus inventam ovem humeris nostris ad ovile Domini gaudentes reportabimus, paternaque pietate, quantum in nobis fuerit, stolam vobis pristinam restituemus.

§. 13. Quid si dixeritis: Non ambulabimus, paterne salubriterque, vos monenti respondebitis: Non audiemus. Ideo audite gentes, dicit Dominus, & cognoscite congregationes, quanta ego faciam eis. Ecce ego adducam mala super populum istum, fructum cogitationum ejus, quia verba mea non audierunt, & legem meam projecerunt. Sed & hoc tibi denuntiamus in virtute omnipotentis Dei, & Domini nostri Jesu Christi, cujus in terris Vicarius sumus, nec te in præsentem seculo hoc laturum impune, & in futuro æterni te ignis expectare incendium. Vivunt una Pontifex Hadrianus, & religiosissimus Imperator Carolus, meus carissimus in Christo filius, & alumnus: Cujus tu edictum vere Christianum adversus Lutheranam perfidiam, & quod talem debeat Imperatorem, non sine gravi offensa, ac vilipensione Cæsareæ Majestatis violare non timuisti. Non commitemus, ut quos olim cum Magno Carolo, Hadrianus Pontifex in Christo genuerunt, nunc Hadrianus Pontifex, & Imperator Carolus sub schismatico, ac hæretico Tyranno, hæresium ac schismaticum sinum interire contagione. Quare revertimini ad cor, & respicite tu tuique misere seducti Saxones, nisi utrumque gladium, Apostolicum simul, & Cæsareum, velitis experiri. Scripta Romæ 1522.

III.

Ad parandam expeditionem contra Turcas Treugas Triennales Principibus Christianis indicit sub pœna excommunicationis incurrenda per infractores.

HADRIANUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
Ad futuram rei memoriam.

Exordium. §. 1. **M**onet nos veritas in Propheta, vigilem Pastorem venientem, gladium ex specula prospicere, atque annunciare oportere, alioquin animarum, quæ perierint, exactam rationem ab eo requirendam esse. Hoc potentius cogitantes Romani Pontifices Prædecessores nostri, præsertim ab eo tempore, quo Turcarum effrenata rabies Constantinopolim expugnavit, ac procul intuentes hostilem gladium Christianorum jugulis in dies magis imminere, ad Christianos omnes, & præsertim Principes, qui juxta Isidorum a Christo Ecclesiam tuendam susceperunt, clamare, ac eos monere non cessarunt, quantum universæ Christianitati periculum, atque excidium immineret, nisi mutuarum inter se disensionum, & discordiarum, oblii communi hosti resisterent, atque impetum Christianam Religionem funditus

evertere molientis reprimerent. Hactenus tamen malo nostro annunciata calamitas non fuit credita, non fuerunt audita ipsorum Pastorum voces, sed utiles eorum, admonitiones furdo pertranivere aures Christiani Principes, quorum culpa, immanissimo Christi hoste invalescente, Christiana Respublica innumeris cladibus, ac ruina vexata, atque afflicta fuit, ac tot jacturas, & irreparabilia damna accepit, ut nemo Christianifidelis, absque ingenti marore, & lacrymis ea referre, audire possit. Quis enim a lacrymis abstineat audiens sanctam illam Jerusalem, ac sacrum Calvarie Montem, salutiferæ Crucis triumpho indyctum, sacratissima loca illa, quæ Dominus, & Salvator noster Jesus Christus humana carne vestitus, & sacri Discipuli ejus incolere ab Infidelibus barbaris occupata detineri, nec a nobis ipsum Domini Sepulchrum, nisi precio Domini nominis blasphematoribus perfoluto, visitari posse? Quis non pie ingemiscat, animo reputans Patriarchales illas Sedes Sanctorum Patrum, suavem odorem adhuc redolentes, spurcissimis Christi hostibus servare? Constantinopolim, Græciæ lumen, & Orientalis Imperii caput, reliquamque Græciam, & magnam Europæ partem, Syriam, Asiam ipsam fere universam, ab infidelibus Turcis, Christianorum Principum culpa ablata fuisse, miserisque Christianos illic degentes, nisi Christum abnegare, & Mahumeticæ impietatis, & Sathanæ mancipia fieri velint, dira, & crudeli Barbarorum servitute opprimi? Quis, ut antiqua, & vetera omittamus, non perterreatur, atque exhorrescat cogitans modernum Turcarum Tyrannum proximo anno Belgradum, quod totius Regni Hungariæ claustrum semper fuit, brevissimo temporis spatio capisse? Nuper vero Insulam Rhodum totius Orientalis Maris Januam ab Ierosolymitanis militibus per tot annos defensam, multisque Turcarum cladibus nobilitatam, & si maximis terra, marique copiis obsessam, non usque adeo tamen coarctatam, qui si Christiani Principes inter se juncti, ac potius, quæ Jesu Christi, quam quæ sua cujusque erant, quærentes, mature succurrissent, & Rhodus ipsa (ut alias parvo subsidio memoria nostra factum fuit) liberari, & de hostibus Victoria cum Dei adiutorio obtineri potuisset, in ditionem, ac potestatem suam redegit, & nunc tot, & tantis rerum successibus elatum, aperte minari, se Almam Urbem Romanam, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli aliorumque Martyrum sanguine consecratam in qua Vicarii sui Sedem esse voluit Altissimus expugnaturum, ejusque Sanctissima Templum, ac Sanctorum Venerandas Reliquias profanaturum, demum Christianum omne Imperium, & ipsius nomen funditus everitum.

Sed frustra, unde plurima mala exorta sunt Respublicæ Christianæ.

Belgradum, & alia multa a Turcis capta.

Turca minas intonat Urbis Romæ.

§. 2. Quocirca nos considerantes quod Salvator noster Dominus Jesus Christus, in excelsis tenens Imperium, gregis sui tutelam non deserens, Romanum Pontificem in

Hadrianus ad te sum ad Urbem accessit a Principibus Christi-

1523. Nuncios Nuncios mittit ad pacem inter eos conciliandum.

in terris Vicarium suum constituit, qui dictum gregem vigilanti cura protegere, ipsamque Ecclesiam ab omnibus adversis, quantum in se esset, conservare, defendere, ac Reges, & Principes ad Imperii fastigia divina permissione vocatos contra barbaras Nationes, Catholicam Fidem opprimere conantes, potissimum inducere, atque animare debeat, animoque revolventes nostri officii esse, his praesertim difficilimis, & calamitosi temporibus, inter ipsos Christianos Reges, & Principes mutuis, inter se discordiis, & dissensionibus divisos, pacem, quam Christus in coelum ascensusur tamquam munus hereditarium Discipulis suis reliquit, seminare, memoresque nos postquam de nostra ad Summi Apostolatus apicem assumptione in longinquis Hispaniarum partibus positi, certiores facti fuimus, antequam ad Urbem iter arripere, Reges, Principes, & Potentatus Christianos, Literis, ac Nuntiis ad hoc unum destinatis, ad perpetuam inter se pacem, & concordiam, vel saltem annorum aliquot inducias, quam instantissime hortatos fuisse, eosque admonuisse, nullum aliud rebus nostris remedium contra formidandam Turcarum potentiam superesse, quam si illi, inter se reconciliati, & uniti conjunctis viribus perfidorum hostium consilia perverterent; & postquam Deo favente, ad Urbem ipsam appulimus nihil ardentiori studio, & conatu procurasse, quam concordiam, seu inducias hujusmodi.

Monitionibus Ecclesiasticis censuras addendas putat ut induciae inter Principes fiant.

§.3. Et tamen ob quorundam doctorum Principum, heu! nimis inveterata inter se odia hujusmodi instantiam nostram, per parum profecisse, ut Regibus, Principibus, Potentatibus, ac aliis praefatis nulli exultationi locus ultra relinquatur, omnesque intelligant nos nihil, quod ad Pastorale officium attinet, omisisse, cogimur, ex quo humana admonitio, atque auctoritas, uti experientia docuit, ad praemissa frustra tentata est, annorum aliquot inducias, seu treugas inter ipsos Reges, Principes, ac Potentatus sub Ecclesiasticis censuris, & poenis divina auctoritate, qua Jesu Christi in terris Vicarium licet immeriti agentes fungimur, indicere, ut si non zelo Fidei, ac Religionis ipsius Christi, cujus causa agitur, saltem divini iudicii metu ad cor redeant; & privatis affectibus publica commoda anteponan.

Triennale, itaque indicit Treugas.

§.4. Habita igitur super his cum Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, ac diligentissimo examine ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, & individuae Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, atque ad revocandum saltem ad tempus hereditatem Domini, ad pacem scilicet, atque concordiam, a Christianis finibus tamdiu nostris demeritis exultantem, atque ut tandem sancta, & perneccessaria expeditio, universali Christianorum damno, & dedecore tamdiu procrastinata ulterius non differatur, quorundam Praedecessorum nostro-

rum, praesertim Innocentii III., Nicolai V., & aliorum vestigiis inhaerentes triennales inducias, seu treugas, inter omnes Reges, ac Principes, Communitates, Potentatus, Respublicas, ceterosque Christifideles Saeculares, & Ecclesiasticos de omnipotentis Dei, ac praefatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, & ea, quae a nobis ex alto concessa est, auctoritate, ac de eorundem Fratrum consilio, & assensu, indicimus.

§.5. Ac eosdem Reges, Principes, Communitates, Potentatus, Respublicas, ceterosque Christifideles omnes, praemissas inducias, seu treugas sub excommunicationis latae sententiae anathematisque, & interdicti Ecclesiastici, in terris, & dominiis eorum omnium, & singulorum, poenis, dicto durante triennio inviolabiliter servare debere decernimus.

§.6. Nos nihilominus in virtute sanctae obedientiae requirentes, ac per viscera Misericordiae Domini nostri Jesu Christi, per acerbissimam Passionem, quam immaculatus, & innocens Agnus, ut nos miseros peccatores ab aeterna morte redimeret, pati dignatus est, per iudicium extremum, in quo omnes stabant ante tribunal ejus, accepturi unusquisque secundum opera sua, perque spem vitae aeternae, quam repromisit Deus diligentibus se, paterno affectu obstantes, ut in unitate, & charitate mutuae, sine qua nihil Deo acceptum esse potest, perseverantes a mutuis offensionibus abstineant, armaque bellica, Christiani contra Christianos, dicto durante triennio amplius non exercent. Satis enim superque fraterni sanguinis per Fratres effusum, satis cum gravissima Dei offensa, inter vos, Christiani Reges, Principes, & Potentatus, servitum est. Velitis ergo injuriarum, quae inter vos invicem illatae, atque acceptae fuerunt, propter Christum Redemptorem vestrum, saltem ad tempus oblivisci, ut manifestae ruinae, nobis, & universae Christianitati ab immanissimis Christi hostibus imminente, unione, & concordia vestra occurrere, unitisque animis, & armis hostes ipsos, non tam propriis viribus suis, quam vestris discordiis, & dissensionibus confidentes a vestris, & subditorum vestrorum, omniumque Christianorum cervicibus repellere, necnon tot Civitatum, Provinciae, ac Regnis ademptis recuperandis, Fratribusque vestris, crudelissimo servitutis iugo tamdiu oppressis, opemque vestram sublatam ad Coelum manibus implorantibus, a perfidissimorum Turcarum Tyranni iugo durissimo eripiendis viam parare possitis. Date inducias has Deo, a quo tam amplam in terris potestatem accepistis, ut eo vobis hoc pacto, potestatem vestram, alioquin ut certo expectare potestis, vobis auferendam, retinere mereamini. Date denique inducias ipsas Christo Salvatore nostro, qui in ligno Crucis tenso corpore pendens crucifigentibus se pepercit, ac Deum Patrem etiam pro illis rogavit, qui nos de nihilo a se creatos, & per primum parentum inobedientiam exules Paradisi factos, nullis nostris meritis, fed

Principibus, que eas servandas jubet sub poena excommunicationis latae sententiae.

Ab offensionibus hoc tempore praecipit abstinere.

1523. per recuperata fuerunt.

fed infinita sua clementia praecioso suo Sanguine redemit, ne si quod abist, privatas inimicitias, & commoda vestra ejus honori praefereutes, tam immensis ejus beneficiis ingratos vos exhibueritis, sacramque ejus Religionem a perfidissimis Hostibus conculcari, & innumerabiles ipsius Christi Sanguine redemptorum animas, vel in miseriam servitutem adduci, vel in exitiale infidelitatis barathrum praecipitari permiseritis, horrendum, & durissimum ipsius, qui terribilis est, & aufert spiritum Principum, iudicium, & in praesenti, & in futuro contra vos provocetis.

Reservat sibi decisionem Dubiorum, quae super hujusmodi induciis exortis contingat.

Conclusiones. Dat. die 30. Aprilis Anno 1523. Pontif. An.I.

§.7. Ceterum quia forte peccatis nostris exigentibus inimicus humani generis, ubi indicta induciae per vos nostris, immo divinis his mandatis obediens acceptata fuerint, quas a principio impedire non potuit, temporis successu perturbare non desinet, licet enim de prudentia, magnanimitate, & constantia vestris in Domino fiduciam habeamus, ut nullo modo vos ejus malignitati locum daturus arbitremur, tamen propterea induciae ipsae ne dissolvantur, dubiorum si qua super induciis hujusmodi, aut earum dependentibus, emergentibus, & annexis, vel connexis quoquomodo oriantur, decisionem, & declarationem nobis tamquam summi pacis auctoris vices in terris gerentibus, una cum praefatis Fratribus nostris reservamus, ipsis induciis nihilominus, juxta praesentium litterarum tenorem in suo robore permanentibus.

Nulli ergo omnino &c. Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo vigesimo tertio, Pridie Kalendas Maii Pontificatus nostri Anno I.

IV.

Administratio Militiarum Sancti Jacobi de Spatha, de Calatrava, & de Alcantara, in Regnis Hispaniarum institutarum, Ordinum S. Augustini, & Cisterciensis, Coronae Regiae perpetuo conceditur, cum omnibus juribus, quae earum Magni Magistri habere consueverunt.

De Militia S. Jacobi, habes etiam sup. in Constit. LXXX. Alexand. III. Benedictus. Tom. II. fol. 436., Const. XXI. Jul. II. Romani. Tom. III. Par. III. fol. 305. Et Const. L. Leon. X. In Apostolica. Ibid. fol. 501.

HADRIANUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Militum S. Jacobi de Spatha, de Calatrava, & Alcantara, & Caroli V. Imperatoris opera, nonnulla regna occupata a Mauris nu-

DUM intra nostrae mentis arcana, debita moderatione pensamus, S. Jacobi de Spatha, ac de Calatrava, & de Alcantara, in Regnis Hispaniarum erectas, propterea Militias institutas fuisse, ut contra orthodoxae fidei Hostes, & inimicos, arma quaedam, & valida praesidia essent, Bull. Rom. Tom. IV. Par. I.

earumque Milites in infidelium expugnatione, ac Regnorum ab ipsis infidelibus occupatorum recuperatione jugiter vacarent, strenuaque ipsorum virtute, & opera, proximis annis, non solum quamplurimas Civitates, & loca; sed etiam aliquot Principatus, Dominia, & Regna, quae infideles Mauri occupaverant, & per multos annos detinuerant, non sine proprio sanguinis effusione, cum magna Christi nominis gloria recuperata, & ad fidem Christi reducta fuisse consideramus, Insuper & animo revolvimus, quae carissimus in Christo filius noster Carolus, Castellae, & Legionis Rex Catholicus, in Imperatorem electus, clarae memoriae Ferdinandi Avi, & Elisabeth Reginae Aviae, Castellae, & Legionis hujusmodi, ac aliorum progenitorum suorum vestigia secutus, pro universa Ecclesia (cujus ut nos ad Summi Apostolatus apicem assumptione pastor, ita ipse ad Sacri Imperii fastigium electione advocatus existit) non solum insulae Servarum, quam ipsi Mauri detinebant, expugnatione, sed etiam adversus Marthinum Lutherum per Sedem Apostolicam haereticum declaratum executione, fecit, & in dies ipsum sub disciplina nostra a teneris educatum, ob ejus devotionem, ac fidem erga nos, & hanc sanctam, in qua permissione divina sedemus, ac universam Republicam Christianam, divina favente gratia facturum fore speramus, dignum merito censemus, & congruum, ut Militiae praedictae, Coronae Regni Castellae, & Legionis perpetuo applicentur, non minus ut Caroli ipsius in Imperatorem electi studia, & conatus, ad profligandos, & subjugandos infideles barbaros concedente Domino crescant, & augeantur, quam ut ipsarum Militiarum felix, & prosperum regimen semper in melius procedant, & illorum Militum disciplina solentior evadat, ipsarumque Catolum in Imperatorem electum, ejusque posteritatem signo specialis benevolentiae prosequamur, & quadam perpetuitatis memoria decoremus.

Similiaque facinora a Ferdinando Rege, & aliis progenitoribus gloriosius gesta fuerunt.

§.1. Sane cum Ferdinandus Rex, & Elisabeth Regina praefati, in humanis agentibus, suorum, & ipsi progenitorum vestigia secuti, quamplurima egregia facinora, & gesta fecerint; nec solum Hispaniam a Saracenis, & Mauris, qui Regnum Granatae, ac plura alia dominia occupaverant, non sine multis laboribus, & impensis, magna Christiani sanguinis effusione purgaverint, ac quamplurimos infideles a falsis Idolorum tenebris, ad veram orthodoxae fidei lucem reducerint, sed pluribus etiam casibus Oceanum Mare penetraverint, & ad diversas, ac maximas, & antea mortalibus ignotas insulas, salutiferae Crucis vexillum detulerint, & in ipsis insulis plurimas Metropolitanas, & Cathedrales, ac alias Ecclesias ad Christi nominis gloriam & exaltationem erigi, sequae ob talia merita Catholici nomine, ab hac Sancta Sede insigniri obtinerint.

§.2. Cumque in distis Castellae, & Legionis